

Cent mille hommes, criblés d'obus et de mitraille,
Cent mille hommes, couchés sur un champ de bataille,
Tombés pour leur pays par leur mort agrandi, [...]
Cent mille ardents soldats, héros et non victimes,
Morts dans un tourbillon d'événements sublimes,
D'où prend son vol la fière et blanche liberté,
Sont un malheur moins grand pour la société,
Sont pour l'humanité, qui sur le vrai se fonde,
Une calamité moins haute et moins profonde,
Un coup moins lamentable et moins infortuné
Qu'un innocent, [...]
Dont le sang, ruisselant sous un infâme glaive, [...]
Qu'un juste assassiné dans la forêt des lois,
Et dont l'âme a le droit d'aller dire à Dieu: Vois!

Honderdduizend mannen, bezaaid met scherven en schroot,
honderdduizend mannen, liggend op een slagveld,
gevallen voor hun land door hun uitgebreide dood,
honderdduizend vurige soldaten, helden en niet slachtoffers,
dood in een wervelwind van sublieme gebeurtenissen,
waar vandaan de trotse en witte vrijheid haar vlucht neemt,
zijn een minder groot ongeluk voor de samenleving,
zijn voor de mensheid, die op de waarheid is gebaseerd,
een ramp minder hoog en minder diep,
een minder bedroevende slag en minder ongelukkige
dan een onschuldige,
waarvan het bloed druipt onder een berucht zwaard,
dan een rechtvaardige vermoord in het woud van wetten,
en wiens ziel het recht heeft om te gaan zeggen tot God: Ziet!

uit *Cent mille hommes* (1870)

Victor Hugo
1802-1885